

Monumentnummer*: 530886

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status **rijksmonument**
Inschrijving register* **03 mei 2010**
Kadaster deel/nr **82978/59**

Woonplaats* **Rotterdam** Gemeente* **Rotterdam** Provincie* **Zuid-Holland**

Locatiennaam **Rotterdam** Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente* **Kralingen** Sectie* **D** Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel **9441**

Omschrijving**

Inleiding

In de Rotterdamse wijk Kralingen op het terrein van het voormalige landgoed Ypenhof gelegen eigen WOONHUIS met TUIN waarin voormalige KAS. Het huis werd in de jaren 1948-1952 ontworpen en gebouwd door en voor architect prof. ir. J.H. van den Broek (1898-1978). De omringende tuinaanleg is van de hand van tuinarchitecte W.J. Moussault-Ruys, beter bekend als Mien Ruys (1904-1999). R. Buckminster Fuller (1895-1983) tekende voor het ontwerp van de kas. Het is een zogenaamd geodetische zelfdragende constructie die is opgebouwd uit driehoeken. Buckminster Fuller verrichtte in de twintigste eeuw pionierswerk in zijn zoektocht naar economische, energiezuinige constructies die bovendien voor iedereen beschikbaar moesten zijn. Ook het voormalige Aviodome (1971) bij Schiphol is van zijn hand. De villa ligt tegenover de Kralingse plas aan de drukke doorgaande Kralingseweg. Het huis heeft alle kenmerken van de zakelijke architectuur: de toepassing van moderne materialen als staal en beton in onbehandelde vorm en de afwisseling van vrijwel geheel gesloten gevels (gericht naar de straatzijde, lawaai) met de open gevels aan de tuinzijde (licht en lucht). In de woning zelf lopen de verschillende ruimtes vloeiend in elkaar over. De bouw van een eigen huis is in deze periode een bijzonderheid vanwege de grote schaarste aan bouwmaterialen. Het geeft de architect gelegenheid te experimenteren. Bijzonder is hier de vroege toepassing van de zogenaamde split-level opzet in een woonhuis. Van den Broek behoorde voor de oorlog tot de belangrijkste Rotterdamse vertegenwoordigers van de het Nieuwe Bouwen. Na zijn associatie met architect ir. J.B. Bakema (1914-1981) in 1948 brak een buitengewoon productieve periode van jarenlange samenwerking aan, waarin zij met projecten als De Lijnbaan

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

en Ter Meulen het gezicht van het naoorlogse Rotterdam zouden bepalen.

Omschrijving

Het WOONHUIS bestaat uit twee ten opzichte van elkaar loodrecht geschakelde rechthoekige volumes: een bijna vierkant volume aan de voorzijde met een smal en langgerekt volume daarachter. In de plattegrond wordt de positie van deze gebouwdelen nog versterkt door de aanwezigheid van een terras en het balkon met trap aan de zuidgevel. Aan de straatzijde bevindt zich het eenlaags dienstgedeelte dat ruimte biedt aan de entree met garderobe, een ruime hal, keuken en een kleine spreekkamer. Daarachter is een tweelaags vleugel met op de begane grond achtereenvolgens een garage met studeerkamer aan de linkerzijde en aan de rechterkant een woongedeelte met tussenverdieping en hoge vide. De verdieping is ingericht met een tweetal slaapkamers, een kleedkamer, badkamer en een afzonderlijke doucheruimte.

De voorgevel van het huis, gelegen aan de Kralingseweg, is op een smalle lichtstrook na vrijwel geheel gesloten, evenals de zijgevels waarin een enkele strook of klein carrévormig venster voorziet in de daglichttoetreding. Een tegenstelling hiermee vormt de achtergevel van het hoofdvolume die aan de tuinzijde over beide bouwlagen juist volledig geopend is, waardoor een sterke visuele relatie met de tuin ontstaat. Het grote glasoppervlak wordt geleed door de brede lijsten van de diverse beweegbare delen die het achterliggende staalskelet maskeren. In de woonkamer is hier een schuifbare, glazen pui geplaatst. Ter hoogte van de werk- en slaapkamers is een balkon aangebracht, dat halverwege overgaat in een sterk uitkragend plateau en eindigt in een stalen trap met balustrade. Op dit niveau bevindt zich in de woonkamer de genoemde tussenverdieping, die vanuit de tuin rechtstreeks bereikbaar is via deze buitentrapp en het plateau. Het balkon wordt ondersteund door een constructie van stalen buisprofielen. Ook de laagbouw bezit, ter plaatse van de keuken, een vrijwel geheel glazen gevel die via een trap en een terras toegang tot de tuin verschaft. De gevels zijn in decoratie uiterst sober en zakelijk door de toepassing van onbehandeld beton en staal. Slechts een enkele gevel is bekleed, deels met baksteen, deels met witte, vorstbestendige tegels. Het pand kent een plat dak op een constructie van dragende wanden van holle baksteen in de laagbouw en in de drie buitenmuren en badkamermuur van de woonvleugel. Aan de tuinzijde is hier een staalskelet aangebracht.

Ook het interieur kenmerkt zich door sober- en openheid. Zo lopen woon-, werk- en slaapruiden vrijwel naadloos in elkaar over en is de studeerkamer door middel van een dubbele glazen schuifwand bijna geheel bij de woonkamer te trekken. Alleen de badkamer en de extra slaap- annex logeerkamer op de verdieping vormen afgescheiden ruimtes. Opvallend element in de plattegrond is het vrijwel geheel ontbreken van gangen. Alleen achter de studeerkamer loopt een smalle gang die via een trap toegang verschaft tot de verdieping. Doordat de niet-dragende muren grotendeels zijn vrijgehouden van het plafond ontstaat in de verschillende ruimten een bijzondere Clair-obscur waarin zich de profielen scherp aftekenen. Aankleding en meubilair, waaronder een brievenbus en belbord, tafels, diverse soorten kasten, bovenlichten en lichtlijnen, zijn door Van den Broek zelf ontworpen en bevinden zich nog grotendeels in oorspronkelijke staat. Het huis was ook voorzien van modern comfort zoals verzonken convectieputten, op ingenieuze wijze aangebracht onder de zwevende kastenwand en vóór de schuifpui. De benedenverdieping heeft een drempelloze vloer die is uitgevoerd in wit, Belgisch marmer. Een aantal ruimtes op de verdieping is bekleed met verschillende kleuren tegels. De eerste verdieping met het split-level is hier bereikbaar door middel van een houten trap met 'zwevende' treden zonder zichtbare constructie. De lage, houten kastblokken die als zwevende elementen aan de muren zijn bevestigd en de prominente, vrijstaande open haard met gemetselde schoorsteen in wit-verglaasde steen versterken de ruimtelijkheid van het huis.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De TUIN toont door de voor Mien Ruys zo typerende aanleg van rechte vormen, opgebouwd uit rechthoeken en vierkanten met sobere, heldere lijnen, optimaal gericht op bezonning en met een voor de tijd kenmerkende beplanting (o.a. coniferen, borders). De aanleg sluit naadloos aan op de zakelijke architectuur van de villa. Zo bevindt zich aan de voorzijde pal tegen het huis aan gelegen een rechthoekig plateau bestaande uit gewassen grinttegels. In de noordwestelijke zijde van de tuin een zogenaamde Buckminster Fuller-koepel. Het is een geschenk van de aannemer en deed dienst als KAS. De zelfdragende koepel heeft een skelet van aluminiumbuizen dat is opgebouwd uit gelijkzijdige driehoeken waarin glazen ruiten zijn gezet. Het glas is gedeeltelijk vernieuwd met plexiglas.

Waardering

Het vrijstaande WOONHUIS met TUIN en KAS zijn van algemeen belang en een essentieel toonbeeld van de wederopbouwperiode in Nederland vanwege:

- cultuurhistorische- en architectuurhistorische waarde als zeldzaam en uniek bewaard gebleven naoorlogs eigen woonhuis van de architect in een zorgvuldige functionalistische stijl vormgegeven, waarbij een vroege (eerste) toepassing van de split-level in de woningplattegrond plaatsvond;
- kunsthistorische waarde van het huis en zijn samenhangende interieur, door de vele bewaard gebleven originele interieuronderdelen en de toepassing van moderne materialen en vormgeving met een sterke licht-donker werking;
- het woonhuis, dat typerend voor en van groot belang in het oeuvre van de nationaal en internationaal befaamde architect prof. ir. J.H. van den Broek is;
- stedenbouwkundige waarde gezien de situering en ligging op het voormalige landgoed Ypenhof;
- ensemblewaarden, door de sterke relatie tussen huis en de omringende groenaanleg, ontworpen door de internationaal bekende tuinarchitecte Mien Ruys;
- gaafheid, het woonhuis met het bijbehorende interieur en de inrichting verkeren nog (vrijwel) geheel in oorspronkelijke staat.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Woonhuis(K)

Functie

Woonhuis